

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

תוכן

- א. עד פרסה ... משדה האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא כדרכו ... אבל בשדה לבן הסמוכה לשדה האילן אפילו כדרכו.....1
- ב. ומקרינ את הפירצה במועד ... בהוצא ודפנא ... צר בצרור ואינו טח בטיט ... כותל החצר בונה כדרכו ... כותל הגנחה לרשות הרבים סותר ובונה כדרכו מפני הסכנה.....2
- ג. ובשביעית בונה כדרכו ... דגינה ואף על גב דמיהזי כמאן דעביד נטירותא לפירי..4

דף ז.

א. עד פרסה ... משדה האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא כדרכו ... אבל בשדה לבן הסמוכה לשדה האילן אפילו כדרכו

בעלי חיים המזיקים¹ כחפרפרת או עכברים וכדומה הגורמים נזקים בפרדסים או מטעים ושדה אילן מותר לצודן כדרכו, בחול המועד, ולכן מותר לחפור גומא ולתלות בה מלכודת, ואפילו בשדה חיטה הסמוך למטע או לשדה האילן מותר לצודן כדרכו², מכיון שיוצאין ממנה ומפסידים את האילן.

אך אם אינה סמוכה לשדה האילן, אין צדין אותן אלא על ידי שינוי³, כיון שאינם מזיקים כל כך שדה תבואה⁴, הא כיצד אינו חופר גומא כדרכו, אלא נועץ שפור בארץ ומנענעו לכאן ולכאן עד שנעשית גומא, ותולה בה את

¹ שו"ע ונו"ב תקלו יג

² כן דעת רוב הראשונים דצד כדרכו הלא המה הרי"ף והרא"ש והאשכול והרי"ן ניאות והראב"ד והובא בהרה"מ לבד דעת הרמב"ם דצריך שינוי וכן נראה דעת הר"ח ושב"ל שהעתיקו הברייתא דת"ר בסתמא ולא חילקו בין סמוכה לאינה סמוכה. וכן נראה ג"כ דעת השאלתות ודלא כהע"ש. ביאור הלכה שם

³ כן מוכח בהדיא מהרי"ף והרא"ש והאשכול והראב"ד דמהני שינוי וכן משמע מהר"ח ושיבולי לקט. ביאור הלכה שם

⁴ ונחשב צידתם מחמת זה רק כהשבחת השדה, מכיון שהם מצויים ורגילים להיות שם והשבחה השדה אסורה בחול המועד, אך בשדה אילן נחש כדבר האבד כיון שאינם מצויים ויכולים לגרום הפסד גדול. (חוט השני חול המועד קפד ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

המלכות. ויש אומרים⁵ שאם אינה סמוכה לשדה האילן אסור אפילו ע"י שינוי⁶. ולא נאמר שינוי אלא להתיר הסמוכה לשדה האילן שאסור בדרכו ומותר ע"י שינוי. ועל ידי נכרי יש להקל בכל מקרה על ידי שינוי, והמיקל כדעה ראשונה אין למחות בידו ובמקום הפסד ברור יש להקל על ידי שינוי⁷.

ולכו"ע מותר להניח מלכות עכברים בבית ולהכין בתוכה גבינה או פת וליתנה במקום שניצודים העכברים בחול המועד⁸.

ומחריבין חורי הנמלים במועד על יד שמביא עפר מחור זה ונותן לחוך חור זה, וחונקין זא"ז והוא שהיה נחר מפסיק בין שני החורים, ואין שם מעבר לעבור מצד זה לצד זה, אבל אם היה שם מעבר לעבור אין חונקין זא"ז, ואסור לטרוח בכך, ואם היו מרוחקים זה מזה פרסא אעפ"י שאין נחר מפסיק ביניהם חונקין זא"ז. ומותר⁹.

ולפיכך מותר לפזר רעל בחוריהם של המזיקים, בכדי שלא יזיקו את השדות והגידולים.

ב. ומקרינ את הפירצה במועד ... בהוצא ודפנא ... צר בצרור ואינו טח בטיט ... כותל החצר בונה כדרכו ... כותל הגזחה לרשות הרבים סותר ובונה כדרכו מפני הסכנה

בניה בחול המועד¹⁰, אפילו כל שהוא, ואפילו לצורך המועד אסורה. אולם מלאכת הדיוט לצורך המועד הותרה, כמבואר לעיל בפתחה דף ב. ולפיכך

⁵ דעת הרמב"ם וכתב הרה"ם דכן משמע מהרי"ן גיאות דלא העתיק היתר כ"א לשדה הלבן הסמוכה דמותר אפילו כדרכו ולא זכר שום היתר לאינה סמוכה וע"כ תפס לדינא להחמיר בזה וראיתו מב"ח שכתב ג"כ דנקטינן להחמיר כהרמב"ם. שם

⁶ משמע שלדעת הרמב"ם אסורה עצם הנחת המצודה משום שצידה הוי מלאכה אע"ג שאינו אלא בגרמא אולם אפשר שמותר להניח ללא הפירת גומא וכל איסורו אינו אלא משום שחופר שהיא מלאכת חרישה האסורה.

⁷ שם. ודעת המחבר שכתב בסתם דעה ראשונה משמע להדיא דלא כהרמב"ם. אך עיין בכף החיים שם סב וז"ל "ועיין לעיל סי' י"ג או' ו' שכתבנו דכל היכא שסותם הש"ע להקל ואח"כ כותב י"א להומרא הושש להם לכתחלה יעו"ש. וע"כ הכא נמי בשדה הלבן הסמוכה יש להחמיר ולעשות ע"י שינוי ואם אינה סמוכה יש לעשות ע"י עכו"ם ואם א"א ע"י עכו"ם אם אין הפסד כ"כ לא יעשה אפי' ע"י שינוי ואם יש הפסד יש להקל ע"י שינוי כסתם הש"ע".

⁸ אך ביו"ט אינו נראה בעיני להתיר מכמה צדדים אף דאיכא למיחש להפסד האוכלים כיון דהיה אפשר לעשותו מבערב וא"צ לומר בשבת. כף החיים שם נט

⁹ כף החיים שם ס מהרי"א"ו הב"ד השה"ג על הרי"ף פ"ק דמו"ק והוא מגמ' שם והביאה השאלות וכו' האשכול¹⁰ שו"ע ונו"כ תקמ א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

אם נפרצה גדר גנתו או כותל חצירו שבינו לחבירו¹¹, על אף שאסור לתקנו או לבנותו¹², בונה מעשה הדיוט, כלומר שמניה אבנים זו על זו ואינו טח בטיט¹³, או גודר אותו בקנים וכדומה. אך לגדור את הגינה כולה בקנים או בכל מעשה הדיוט אסור שהרי הוא מירחא גדולה, שאסורה גם במעשה הדיוט כמו שנתבאר שם.

וכן אם עושה מעקה לגג, בין אם בונה משום מצות מעקה בין אם בונה לצורך שמירה, בונה אותו מעשה הדיוט¹⁴. אולם אם יש חשש סכנה וכגון שאינו יכול למנוע אנשים מלעלות לגג, וצריך לבנות מעקה או לסתור או לתקן את הישן ולבנות חדש. מותר ואפילו ללא שינוי¹⁵.

אבל כותל חצר הסמוך לרשות הרבים שנפל, כיון שיכולים להכנס גנבים וכדו' והוא דבר האבד בונה כדרכו, ואינו צריך שינוי¹⁶. וכן תיקון מערכות אזעקה שנועדו להתריע מפני גנבים מותר לקן במועד.

וכן אם נפל הכותל בינו לבין שכנו הנכרי, או ששכנו אינו אדם ישר וחושש מגניבה מותר לבנות כדרכו¹⁷.

גדר או מבנה הנוטה ליפול, וכן אם המבנה או הגדר רעועה ויש חשש שיפלו ממנה אבנים ויזיקו, סותרו מפני הסכנה ובונה כדרכו¹⁸. ומותר לסתור מפני הסכנה אפילו אינו נוטה רק לחצר או למבוי, ולחזור ולבנותו, וכל בכל דבר שיש חשש סכנה, כגון תיקון מערכות אבטחה או אזעקה, או גידור שטח מפני מחבלים וכדומה, בונה וסותרו כדרכו¹⁹.

¹¹¹¹ ואם אינו בינו לבין חבירו והוא גדר פנימית אין לבנותו אף במעשה הדיוט שהרי אין בו צורך המועד כלל חוהמ"ב שם ד.

¹² שהרי אינו דבר האבד שהרי מכיון שאינו פתוח לרשות הרבים אין לחשוש לגנבים, אלא כל הענין משום צניעות ונחוחות שלא ייכנסו סתם אנשים. מ"ב שם ב

¹³ שהטיחה בטיט מוגדרת מעשה אומן. מ"ב שם ג

¹⁴ בחידושי הריטב"א שכתב דמתני' מיירי בגג דלא רגילי להלוך בו שאינו חייב במעקה אלא שהוא בעצמו רוצה לעשות משום שמירה [ולפיכך אמרו בירושלמי דסגי בג' טפחים] דאי משום מצות מעקה למה לא יעשה כדרכו ע"ש. אבל שארי הפוסקים סתמו בזה ולא חילקו. ביאור הלכה שם ד"ה וכן אם

¹⁵ חול המועד כהלכתו ח יב ופשוט הוא שאינו שונה כלל מכותל חצר להלן.

¹⁶ מ"ב שם ה

¹⁷ שם

¹⁸ ועל אף שאינו הכרחי לבנותו התירו לו לבנות שאם לא נתיר לו לבנות ימנע ולא יסתור. מ"ב שם ו

¹⁹ רמ"א שם ועיין חול המועד כהלכתו שם ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

אולם אם אין בו סכנה על אף שהוא רעוע ונוטה ליפול, וחושש²⁰ שיבואו גנבים או ששכנו נכרי, אין להתיר, שלא התירו אלא אם כבר סתור לתקנו, אבל לא לסתור ולבנות במקום בו אין סכנה²¹.

ג. ובשביעית בונה כדרנו... דגינה ואף על גב דמיחזי כמאן דעביד נטירותא לפירי

כבר התבאר לעיל דף ו: שאסור לו לבנות גדר בשביעית²² בין שדהו לשדה חבירו²³, אבל בונה גדר בינו ובין ר"ה²⁴. וגדר של חצר מותר לבנות, אפילו בינו לבין חבירו²⁵. ואם היתה בנויה ונפרצה לרשות הרבים או לרשות חבירו²⁶ מותר לבנותה כיון שאינו אלא סותם ואפי' נתן אבן ע"ג צרור, וצרור ע"ג אבן, וטה בטיט. וי"א²⁷ שדוקא בפתוחה לרה"ר, ולא בינו לבין חברו.

²⁰ וכתב הפמ"ג דאפשר שאם הוא רעוע כ"כ שיש חשש ברור וכ"ש היכא שיש חשש שיבואו הגנבים גם לידי עסקי נפשות שרי לסתור ולבנות ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. שם ה

²¹ שם

²² רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ב הלכה יג

²³ דחיישי שמא ימלך לזרוע אותו מקום ולא יעשה גדר. רא"ש ורע"ב מ"י והו"א שביעית סי' י"ח סק"ט וסי' י"ט סק"א וכ"כ רדב"ז ועי' ר"י קורקום ועי' בבעל הטורים ויקרא כ"ה י"א שכ' דאף אם בא על שדהו שטף גשמים לא יגדור אותה בשביעית וצ"ע דהא קי"ל דאוקמי אילנא מותר במקום פסידא, שו"ר דכונתו בזמן שצריך לפרוץ הגדר ע"ש. ציון ההלכה שם קנא

²⁴ שאין דרך לזרוע סמוך לרה"ר ואין כאן מקום חשד

²⁵ דרך אמונה שם צ צו

²⁶ הו"א שם

²⁷ במאירי בסוגייתנו שדוקא בינו לבין רה"ר מותר ולא בינו לבין חברו וכ"כ הרדב"ז ומרכה"מ וכ"נ בפה"ש וצ"ע

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>